

INHOUDSOPGAVE

pagina:

HULPKAARTEN NEDERLANDS

(1)	I. WOORDSOORTBENOEMING	3 pagina's	5
(2)	II. WERKWOORDSVORMEN	1 pagina	8
(3)	III./IV./V. ZINDELEN B1, B2 & NG	3 pagina's	9
(4)	VI. ZINNEN B2 (bedrijvend/lijdend; samengesteld)	1 pagina	12
(5)	VII. ALGEMENE SPELLINGSREGELS B1 en B2	3 pagina's	13

HULPKAARTEN ENGELS

(1)	I. WOORDSOORTEN EN GRAMMATICAREGELS	3 pagina's	19
(2)	II. WIE DOET WAT (aan) WIE WAAR WANNEER?	1 pagina	22
(3)	III. DE TIJDEN VAN HET WERKWOORD	2 pagina's	23
(4)	IV. HOE MAAK JE EEN VRAAG IN HET ENGELS?	1 pagina	25
(5)	V. WOORDVOLGORDE IN ENGELSE ZIN (uitgebreid)	1 pagina	26

HULPKAARTEN FRANS

(1)	I./II./III. UITSPRAAK	2 pagina's	29
(2)	IV. WOORDSOORTEN EN GRAMMATICAREGELS	4 pagina's	31
(3)	V. DE TIJDEN	1 pagina	35
(4)	VI. VERVOEGING REGELMATIGE WERKWOORDEN	2 pagina's	36

HULPKAARTEN DUIITS

(1)	SPICK-O-THEEK	2 pagina's	39
(2)	WERKWOORDSVORMEN	5 pagina's	41
(3)	GESLACHTSREGELS	2 pagina's	45
(4)	MEERVOUD	1 pagina	46

HULPKAARTEN

NEDERLANDS

© Taalwerkgroep BRC havo en vwo – Krommenie 2017

H U L P K A A R T NEDERLANDS 1^e/2^e/3^e klas (1)

I. WOORDSOORTBENOEMING

1. zelfstandig naamwoord (zn):

- woorden waar je een lidwoord voor kunt zetten;
- mensen, dieren, dingen, begrippen en eigennamen (Koos, Nederland)

2. lidwoord (lw):

- *bepaald (bep.lw)*: de, het;
- *onbepaald (onb.lw)*: een (zowel bij de- als bij het-woorden, alleen enkelvoud!)

3. Er zijn drie soorten ww :

1. **zelfstandig ww (zww)**, geeft aan wat het onderwerp doet.

2. **hulpww (hww)**, komen voor in elke zin met meer dan één werkwoord.

3. **koppelww (kww)**, komt voor in een zin met een naamwoordelijk gezegde.

- In een zin met één **pv** en een **wg** is het belangrijkste **ww** een **zww**. Dat is het **ww met de belangrijkste betekenis**, eventuele andere **ww** zijn **hulpww**.

- **LET OP:** in een **wg** met meer dan één **ww** is de **pv** NOOIT het **zww**!

→ bijv.: *Hij heeft naar huis gefietst.* **wg** = heeft gefietst
heeft (**pv**) = **hww**
gefietst = **zww** (want daar gaat het om: je kunt zeggen: Hij fietst naar huis.)

- In een zin met één **pv** en een **naamwoordelijk gezegde** zit altijd één **kww** (plus een **naamwoord** natuurlijk), eventuele andere **ww** zijn **hww**.

→ De **koppelwerkwoorden** zijn: *zijn, worden, blijven, lijken, blijken, schijnen*

- **LET OP:** in een **ng** met meer dan één **ww** is de **pv** NOOIT het **kww**!

→ bijv.: *Hij zou later piloot willen worden.* **ng** = zou [**piloot**] willen worden
zou (**pv**) = **hww**
willen = **hww**
worden = **kww**

4. bijvoeglijk naamwoord (bn):

zegt iets over het zelfstandig naamwoord,

→ bijv.: *een mooie fiets, of die fiets is mooi*

5. aanwijzend voornaamwoord (aanw.vnw):

- hiermee kun je iets letterlijk aanwijzen,

→ bijv.: *Deze jongen loopt met dat hondje weg door die straat.
: Zo'n t-shirt wil ik ook wel hebben.*

- Ook *zulke* en *dergelijke* zijn aanw.vnw.

6. vragend voornaamwoord (vr.vnw):

- er zijn er vier:

→ *wie, wat, welk(e), wat voor (een)*

- het vr.vnw hoeft niet persé aan het begin van de zin te staan!

→ bijv.: *Ik weet niet wat voor zin dit heeft!*

7. voorzetsels (vz):

- geven meestal een plaats aan (in, op, naast, bij, tussen, voor),
- een tijd (gedurende, onder, tijdens, in, voor, na, sinds)
- of een reden (vanwege, wegens, om, door)

8. bijwoord (bijw.)

- zegt iets over het werkwoord,
→ bijv: *hij rijdt hard.*
- zegt iets over het bijvoeglijk naamwoord,
→ bijv: *een erg hard geluid.*
- zegt iets van een ander bijwoord,
→ bijv: *een heel erg hard geluid.*
- woorden die bij de zinsontleding in hun eentje een **bwb** vormen,
→ zoals: *toch, wel, niet, waarom, waar, hoe, daar* etc.

9. persoonlijk voornaamwoord (pers.vnw – 3 personen ev. en mv.!):

De diverse kleuren worden verklaard op kaart (3)ZINSELEN III, IV en V!

(Zwarte pers.vnw^{en} veranderen niet!)

1. **ik**, **mij** (onbeklemtoond: **me**), **mij** (**me**)
2. **jij** (**je**), **jou** (**je**), **jou** (**je**) / **u**
3. **hij, zij**, **hem, haar**, **hem, haar**;
het (vervanging van een hele zin of een **zn** (als 't een *het*-woord is).)
1. **wij** (**we**), **ons**, **ons**
2. **jullie** / **u**
3. **zij** (**ze**), **hen** (**ze** in spreektaal), **hun** (**ze** in spreektaal)

10. bezittelijk voornaamwoord (bez.vnw):

- dit woord lijkt vaak op een pers.vnw, maar het geeft iemands BEZIT aan:
    1. *mijn*
    2. *jouw, je*; / *uw*
    3. *zijn, haar*
    1. *ons, onze*
    2. *jullie*; / *uw*
    3. *hun*
- LET OP:** zelfstandig gebruikt: *de/het mijne, de/het jouwe* enz.

11. betrekkelijk voornaamwoord (betr.vnw):

Betrekkelijke voornaamwoorden wijzen terug naar een woord (of een zinnetje) dat eerder genoemd is (antecedent).

De belangrijkste zijn: die, dat, wie, wat.

• die en dat:

dat verwijst naar **het**-woorden bijv. Het paard, **dat** daar loopt, is van mij.
antecedent = het paard

die verwijst naar **de**-woorden en **meervouden** (ook **de** natuurlijk!) bijv. De mooie klok, **die** daar hangt, loopt niet gelijk.
antecedent = (de mooie) klok

• wie en wat:

Dat is iets, **wat** ik niet begrijp.

betr.vnw

antecedent = het woordje "**iets**"

Vervolg betr.vnw > Hij begon opeens te schelden, **wat** mij erg verbaasde.
betr.vnw

antecedent = Hij begon opeens te schelden [= *hele zin!*]

De commissaris stuurde het dossier heel snel naar Rex en Wolff, **aan wie** hij alle moeilijke zaken gaf.
voorz. + betr.vnw

antecedent = Rex en Wolff (personen! – bij zaken altijd *waaraan, waarmee, enz.*)

12. telwoord (telw):

Een telwoord geeft een hoeveelheid of een volgorde aan.

- Een **hoofdtelwoord** noemt een aantal of een hoeveelheid.
- Een **rangtelwoord** noemt een plaats in de rij.
Beide soorten kun je onderverdelen in *bepaald* en *onbepaald*:
- Een **bepaald telwoord** geeft een precies aantal aan of een precieze plaats in een rij, bijv. zes, drievijfde (bep.hoofdtelw); eerst, vijftiende (bep.rangtelw).
- Een **onbepaald telwoord** geeft een onduidelijk aantal aan of een onduidelijke plaats in een rij, bijv. veel, sommige, weinig (onbep.hoofdtelw); laatste, zoveelste, middelste (onbep.rangtelw).

13. onbepaald voornaamwoord (onb.vnw):

- dit woord geeft iets vaags aan. De belangrijkste onb.vnw zijn:
iets, niets, alles; het (bij het weer bijv.: *Het sneeuwt.*)
elk(e), ieder(een), enig(e)
iemand, niemand, men, menig(een)

14. voegwoord (vgw):

nevenschikkende voegwoorden (voorbeelden: **en, maar, of, want, dus**) verbinden twee hoofdzinnen met elkaar, of twee (gelijkwaardige) bijzinnen, woorden of woordgroepen.

bijv: {Ik trek een jas aan}, **want** {ik krijg het koud.} (tussen twee hoofdzinnen)
{We gaan door (als Nederland zijn uitwedstrijd wint) **en** ([als] Spanje zijn thuiswedstrijd verliest).} (tussen twee bijzinnen)
Assepoester **of** Sneeuwvitje (tussen woorden)

onderschikkende voegwoorden (voorbeelden: *aangezien, als, dat, doordat, hoewel, mits, nadat, of, ofschoon, omdat, zodat, opdat, terwijl, toen, zodra*) verbinden een hoofdzin en een **bijzin**.

bijv: {De coach weet niet (**of** we zaterdag *gaan* winnen).}
{Ik trek een jas aan (**omdat** ik het koud *krijg / gekregen heb / heb gekregen*).} – in bijzin *persoonsvorm* in principe *achteraan!* (zie kaart **VI.B**)

15. tussenwerpsel (tw):

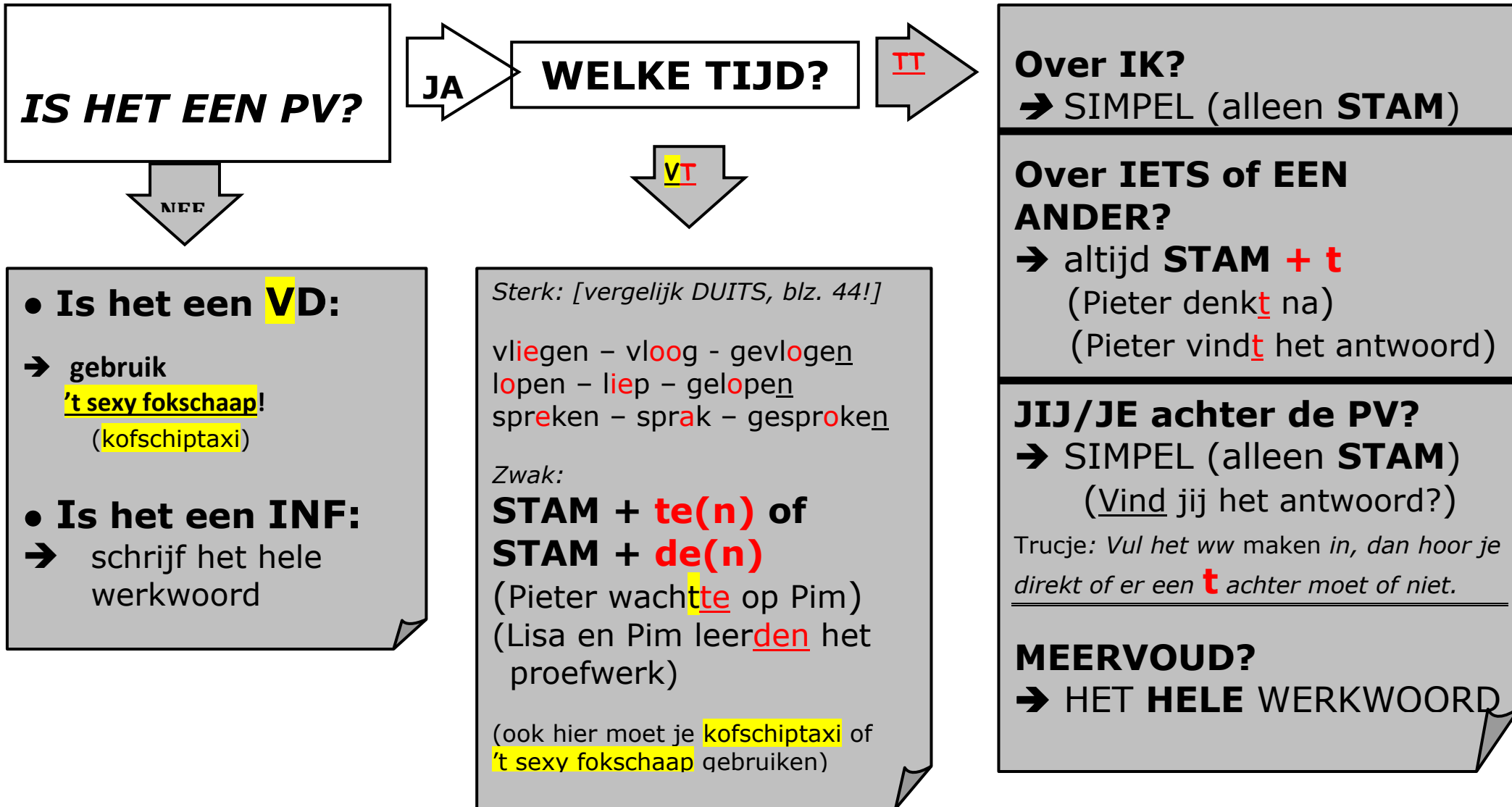
uitroepen en klanknabootsing: voorbeelden:

- a. bevestiging en ontkenning: *ja, jawel, nee*
- b. emotie: *au, ach, hoera, bah, foei, hèhè, oei*
- c. sociaal contact: *hallo, ajuus, goedendag, halt, sorry*
- d. klanknabootsing: *miauw, woef, plof, boem*

16. **LET OP: het woordje HET:**

- is lidwoord als het bij een **zn** hoort.
- is persoonlijk voornaamwoord als het ergens naar verwijst,
→ bijv: *De glazen zijn gebroken, maar ik heb **het** niet gedaan.*
- is onbepaald voornaamwoord als het niet duidelijk verwijst,
→ bijv: ***Het** regende vannacht heel hard.*

II. WERKWOORDSVORMEN

III. ZINSDELEN klas B1

Lotte / vertelde / de leerlingen / tijdens de toets / alle antwoorden.

- pv**
- Tijd veranderen ➤ Lotte **vertelt** de leerlingen tijdens de toets alle antwoorden.
  - Meervoud of enkelvoud ➤ Lotte en Marlies **vertelden** de leerlingen tijdens de toets alle antwoorden.

o Wie / wat + **pv**   Wie vertelde? Lotte vertelde > Lotte = **onderwerp**

gez Alle werkwoorden in de zin: Lotte / vertelde / de leerlingen / tijdens de toets / alle antwoorden → **gez** = vertelde

(Lotte/ heeft /de leerlingen/ tijdens de toets/ alle antwoorden/ verteld → **gez** = heeft verteld)

lv	Wie / wat	+ gez vertelde	+ O	= lv = alle antwoorden
	Wat		Lotte	

mv	(Aan/voor/enz.) wie (wat)	+ gez vertelde	+ O	+ lv alle antwoorden	= mwv = de leerlingen
	(Aan) wie		Lotte		

Als voor dat zinsdeel aan staat en je kunt dat "aan" ook weglaten, dan is dat zinsdeel een **mwv**.

Lotte/ vertelde/ (aan) de leerlingen/ tijdens de toets/ alle antwoorden > **mwv** = (aan) de leerlingen

bwb De **bwb** geeft antwoord op vragen als: Wanneer? Waar? Hoe? Waarom? Waarheen? Waarvandaan? Waardoor?

Wanneer? → Lotte / vertelde / de leerlingen / tijdens de toets / alle antwoorden → **bwb** = tijdens de toets

Waar? → Lotte /vertelde/ in de klas/ de leerlingen/ alle antwoorden → **bwb** = in de klas

Hoe?→ Lotte /vertelde/ de leerlingen/ tijdens de toets/ stiekem/ alle antwoorden → **bwb** = stiekem

* Je kunt ook zeggen dat de zinsdelen die overblijven (na het vinden van **pv** > **o** > **gez** en eventueel **lv** en het **mv**) standaard een **bwb** zijn.

Let op! In een zin staan altijd een **PV**, een **GEZEGDE** en een **ONDERWERP!**

Een **LV**, **MWV** en **BWB** kunnen voorkomen, maar dat hoeft niet.

Een **BWB** is het enige zinsdeel dat *vaker* kan voorkomen in een zin.

Een **O** en een **LV** beginnen *nooit* met een voorzetsel.

HULPKAART NEDERLANDS 1^e, 2^e en 3^e klas (3)

IV. ZINSELEN klas B2

→ **Lotte / vertelde / de leerlingen / tijdens de toets / alle antwoorden.**

pv vertelde

o Lotte

wg vertelde

→

Lotte/ is/ een goede leerling.

→ ja >>> **is** [= "is gelijk aan"]

ng 1. Kijk naar de werkwoorden: zie je een werkwoord dat een **kwv** kan zijn?

kwv: zijn - worden - blijven -
lijken - blijven - schijnen

→ **ng** = **is** [een goede leerling]

→ 2. Waar wordt Lotte aan **gekoppeld**?
(Wat is [=] Lotte?)

Let op: géén LV als de zin een NG heeft!!

lv

Lotte / vertelde / de leerlingen / tijdens de toets / alle antwoorden

mv

alle antwoorden

bwb (aan) de leerlingen

tijdens de toets

V. Stappenplan naamwoordelijk gezegde (ng)

Stap 1: Bekijk alle werkwoorden in de zin.

Stap 2: Zit er een vorm bij van:
(iets) **zijn, worden, blijven, lijken, blijken, schijnen** (te **zijn**)?

Nee

Stap 3: Er is één ww en dat is een vorm van één van die zes.

Ja

Nee

Stap 4: Er zijn meerdere **ww**. De **pv** is het enige **ww** dat een vorm is van **zijn, worden, blijven, lijken, blijken, schijnen**.

Ja

Stap 5: De **pv** is niet één van die zes, maar één van de andere **ww** is dat wel.

Ja

kww: **zijn/worden/blijven/lijken/blijken/schijnen**

Zo noteer je het ng: Die kat/ **schijnt**/ ontzettend vals/ te **zijn**.

ng = **schijnt** [ontzettend vals] te **zijn**

ww-deel = **schijnt** te **zijn**

nw-deel = ontzettend vals

→ **wg**

Bijv: Lotte / **praat** / met een klasgenoot.

wg = **praat** → **Het onderwerp doet iets!**

(praat = **zww**)

→ **ng** het ww **koppelt** het onderwerp aan iets anders in de zin

Bijv: **Giel** / **is** / **de leukste jongen**.

ng = **is** [de leukste] → **Het onderwerp is iets!**

(**is** = **kww**)

→ **wg**

Bijv: **Melanie**/ **blijft** / in het lokaal / **zitten**.

wg = **blijft zitten** → **Het onderwerp doet iets!**

(**blijft** = **hww** / **zitten** = **zww**)

→ **ng** het ww **koppelt** het onderwerp aan iets anders in de zin

Bijv: **Bram** / **wilde** / **altijd al** / **profvoetballer** / **zijn**.

ng = **wilde** [profvoetballer] **zijn** → **Het onderwerp is iets!**

(**wilde** = **hww** / **zijn** = **kww**)

H U L P K A A R T N E D E R L A N D S 1^e, 2^e en 3^e klas (4)

VI. ZINNEN klas B2

A. Lijdende en bedrijvende vorm:

Zin A en B betekenen ongeveer hetzelfde:

A. De gitarist (**ow**) / stemt (**wg**) / de gitaar (**lv**).

B. De gitaar (**ow**) / wordt / door de gitarist (**bwb**) / gestemd.

Zin A staat in de bedrijvende vorm. Zin B staat in de lijdende vorm.

→ Zo verandert een bedrijvende vorm in een lijdende vorm:

- Het **lv** wordt **ow**.
- Het **ow** wordt een **bwb** (die met *door* begint)
- Het GEZEGDE verandert: er moet het **ww** *worden* (in de onvoltooide tijden) of *zijn* (in de voltooide tijden) bij gebruikt worden.

B. Enkelvoudige en samengestelde zinnen:

→ Een enkelvoudige zin bevat één persoonsvorm.

→ Een samengestelde zin bevat meer dan één persoonsvorm.

C. Hoofdzinnen en bijzinnen

→ In een hoofdzin staan persoonsvorm en onderwerp naast elkaar: er kan ook geen ander zinsdeel tussen geplaatst worden.

bijv: De bakker (**ow**) verkoopt(**pv**) brood.

De bakker (**ow**) altijd verkoopt (**pv**) brood.* = is geen correcte zin!

→ Een bijzin is een gedeelte van een hoofdzin. In een bijzin kunnen tussen pv en ow nog andere zinsdelen staan. De **pv** staat meestal *achterin* de zin.

bijv: {Je weet (dat de bakker (**ow**) brood (**lv**) verkoopt (**pv**)).}

→ Een samengestelde zin kan op 2 verschillende manier zijn opgebouwd:

- Twee hoofdzinnen: {Gaan jullie schaatsen} of {willen jullie liever niet?}
- Een hoofdzin met een bijzin erin: {Ellis was blij (dat Ferry haar).}

Zo herken je hoofdzinnen en bijzinnen:

1. Maak de zin vragend: dan vind je de **pv** van de hoofdzin (komt vooraan).
2. Verander de zin van tijd: dan vind je alle **pv**'s.
3. Zoek van de zinnen de **pv** en het **ow**.
4. Probeer of je tussen **pv** en **ow** een ander zinsdeel kunt zetten. Als dat niet kan, is er sprake van een hoofdzin; als het wel kan, heb je te maken met een bijzin.

H U L P K A A R T N E D E R L A N D S 1^e, 2^e en 3^e klas (5)

VII. ALGEMENE SPELLINGREGELS B1 en B2

A. Hoofdletters

Je plaatst hoofdletters:

- Aan het begin van een zin.
> **LET OP!** Als de zin met 't, 's of 'n begint, dan wordt de 2^e letter een hoofdletter:
's Nachts regent het nooit.
- Bij eigennamen van personen, straten, plaatsen, provincies, landen, rivieren, talen, planeten, feestdagen, merken, organisaties en geschiedkundige gebeurtenissen:
Spanje, de Blokker, Martijn, Flevoland, Engels, Renaissance.
> **LET OP!** De dagen van de week, maanden van het jaar, seizoenen en windstreken schrijf je niet met een hoofdletter.
- Bij bn die zijn afgeleid van eigennamen: *Duitse liedjes, Noord-Hollandse peren, Rotterdamse meisjes, de Engelse taal.*

B. Leestekens

- (.) Meestal zet je een **punt** aan het einde van een zin.
Bijv: Vandaag gaan we naar school.
- (?) Bij een vraag eindigt de zin met een **vraagteken**.
Bijv: Wil je ook een ijsje?
- (!) Een **uitroepteken** plaats je na een uitroep, een bevel en als je extra nadruk wilt leggen.
Bijv: Wat een onzin! of Kom hier!
- (:) Een **dubbele punt** zet je voor het aankondigen van gesproken tekst (directe rede) of een opsomming.
Bijv: Peter zei: 'Ik lust geen spruitjes.' of *Ik spaar van alles: munten, postzegels, stickers en buttons.*
- (') **Aanhalingstekens** gebruik je bij citaten/directe rede.
Bijv: Lisa zei: 'Ik lust wel spruitjes.'
- (-) Een **koppelteken** gebruik je bij:
  - woorden die anders onoverzichtelijk worden. *Bijv: huis-aan-huisbladen.*
  - in samenstellingen tussen klinkers die je ook samen kunt uitspreken (klinkerbotsing). *Bijv: zee-egel, politie-inval, zo-even.*
  - bij samenstellingen met een cijfer, letter(s), andere tekens of St. en Sint. *Bijv: hbo-student, 30+-kaas, Sint-Bavokathedraal, &-teken.*
  - Bij aardrijkskundige namen of afgeleide woorden daarvan.
Bijv: Zuid-Frankrijk, Noord-Hollanders.
  - in woorden met de voorvoegsels adjunct-, aspirant-, ex-, niet-, non-, en oud- *Bijv: ex-man, non-stop, adjunct-directeur, oud-burgemeester.*
  - in samenstellingen van 2 gelijke woorden. *Bijv: trainer-coach, minister-president.*

- (-) Een **weglatingsteken** gebruik als je een deel van het woord weglaat.
Bijv: voor- en nadelen, zon- en feestdagen, paarden- en ponyfokkers.
- (,) De **komma** gebruik je:
  - voor of na een aanspreking: *Ellen, let je alsjeblieft even op, meisje.*
  - tussen de delen van een opsomming: *Ik spaar van alles: munten, postzegels, stickers en buttons.*
  - tussen 2 persoonsvormen: *Als je langskomt, moet je blijven eten.*
  - voor een voegwoord: *Dat wil ik niet meer doen, want ik ben moe.*
- (ë/ï/ü/ö) Het **trema** gebruik je om te voorkomen dat 2 klinkers in 1 woord samen worden uitgesproken.
  - in woorden als: *kopiëren, financiële, poëzie, reünie.*
  - in sommige leenwoorden: *überhaupt, rösti, glühwein.*
  - in sommige voltooid deelwoorden: *geëist, geïnteresseerd, geüniformeerd.*
  - in enkele meervoudsvormen die eindigen op:
    - ee** *ideeën, zeeën, feeën.*
    - ie** (als de klemtoon ligt op die laatste klank) *melodieën, industrieën.*
    - LET OP!** Als de klemtoon ergens anders ligt dan: *bacteriën, koloniën.*
- (') Een **apostrof** gebruik je:
  - als weglatingsteken: *'s avonds, 's-Hertogenbosch, Alex' zusje, Lies' broer.*
  - als je de meervoud verkeerd kunt uitspreken: *piano's, bikini's, pony's.*
  - in afleidingen en meervouden met cijfers of letter(s): *wc's, A4'tje, PSV'ers, 30'ers.*
  - bij verkleinwoorden die eindigen op -y: *pony'tje, lolly'tje.*

C. **Meervoud**

De meeste zelfstandig naamwoorden hebben een **enkelvoud en een meervoud**.

- Je kunt een woord meervoud maken door er -en achter te zetten.
Bijv: boer-boeren, balk-balken.
> **LET OP!**
→ Als het woord eindigt op een korte klank en 1 medeklinker, moet je die medeklinker verdubbelen: *tak-takken, pop-poppen.*
→ Als het woord eindigt op een lange klank en 1 medeklinker, moet je het meervoud met maar 1 klinker schrijven: *straat-straten, boom-bomen.*
→ Als het woord eindigt op een -s of een -f, verandert die letter vaak in een v of een z: *brief-brieven, huis-huizen.*
- Sommige woorden kun je niet meervoud maken door er -en achter te zetten, maar een door er een -s achter te zetten: *haven-havens, tante-tantes, niveau-niveaus.*
> **LET OP!** Als je de meervoud verkeerd kunt uitspreken, schrijf je deze met een **apostrof (')**: *piano's, bikini's, pony's.*

D. **Zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden -d of- t aan het eind?**

De laatste letter van een zn of bn bepaal je door het woord langer te maken.

- zn: *kast-kasten, band-banden, maaltijd-maaltijden, krent-krenten.*
- bn: *rond-ronde, apart-aparte, berucht-beruchte, hard-harde.*

E. Tussenletters in samenstellingen

Tussen -(e)n

- Bij een samenstelling van 2 zelfstandig naamwoorden voeg je **-(e)n** toe als het eerste deel van het woord alleen een meervoud heeft dat eindigt op -en. *Bijv: woordenboek, paardenbloem, kippenhok.*

Tussen -s

- Het eerste deel van het woord heeft een meervoud dat eindigt op een -s. Dan is de tussenletter een **-s**.
Bijv: stationsstraat, bezoekerscentrum, liefdesscène, kapperszaak.

Tussen -e

- Het eerste deel van het woord heeft 2 meervoudvormen (seconden-secondes). Dan is de tussenletter een **-e**.
Bijv: secondewijzer, gedachtegang, groenteboer.
- Het eerste deel van het woord heeft geen meervoud. Dan is de tussenletter ook een **-e**. *Bijv: tarwebrood, rijstepap.*
- Het eerste deel van het woord verwijst naar iets waar er maar 1 van is. Dan is de tussenletter ook een **-e**. *Bijv: zonneschijn, Koninginnedag.*
- Het eerste deel van het woord (of het hele woord) is géén zelfstandig naamwoord. Dan is de tussenletter ook een **-e**.
Bijv: armelui, knorrepot, beresterk, boordevol.

HULPKAARTEN

ENGELS

© Taalwerkgroep BRC havo en vwo – Krommenie 2017

HULPKAART ENGELS 1e, 2e en 3e klas (1)

I. WOORDSOORTEN EN BIJBEHORENDE GRAMMATICAREGELS

A. lidwoord

de, het (bepaald); een (onbepaald)

onbepaald lidwoord		bepaald lidwoord	
Voor klinker (klank)	an	the	zeg: [uh]
Voor medeklinker (klank)	a	the	zeg: [ie]

B. zelfstandig naamwoord, meervoud

dit is een woord waar je een lidwoord voor kunt zetten.

Enkelvoud +s	One book → two books
als woord eindigt op s klank: -es	One bus → two buses One box → two boxes
Als woord eindigt op o: -es	One tomato → two tomatoes
Als woord eindigt op f: ves	One thief → two thieves
speciale gevallen:	Foot → feet Tooth → teeth Man → men Woman → women [wimmin]
meervoud: NOOIT met ' !!!!!	Child [ai] → children [i]

C. bijvoeglijk naamwoord

dit is een woord dat iets zegt over het zelfstandig naamwoord.

A good story	This story is good .
A nice girl	That girl is very nice .

D. aanwijzend voornaamwoord

met dit woord kun je iets letterlijk aanwijzen.

	Gebruik	zeg:	vertaling
this	this car, this house		deze auto, dit huis
that	that planet		die planeet
these	these pens	[ie]	deze pennen
those	those stars		die sterren

E. vormen persoonlijk voornaamwoord

dit woord geeft een persoon aan.

1 onderwerp	2 lijdend vw	3 meewerkend vw
I	me	me
you	you	you
he	him	him
she	her	her
it	it	it
we	us	us
you	you	you
they	them	them

F. bezittelijk voornaamwoord

dit woord geeft iemands BEZIT aan.

Bezitter	bezit	bezit, met <i>to be</i>
I	my house	This house <i>is</i> mine .
You	your house	This house <i>is</i> yours .
He	his house	This house <i>is</i> his .
She	her house	This house <i>is</i> hers .
It	its house	
we	our house	This house <i>is</i> ours .
You	your house	This house <i>is</i> yours .
They	their house	This house <i>is</i> theirs .

G. vragend voornaamwoord

dit woord vraagt naar iets

		zeg:
wie	Who are you?	[oe]
wat	What are you doing?	
Waar	Where do you live?	
Wanneer	When were you born?	
Waarom	Why are you here?	
Welk	Which film do you like best?	
Hoe	How are you?	[au]

H. bijwoord

dit woord zegt hoe iets gebeurt of zegt iets over een bijv. nw., een werkwoord of een ander bijwoord.

Vorming	bijwoord	vertaling
bijv. naamw. + ly	slow → slowly	langzaam
bijv. naamw. op -y	easy → easily	makkelijk
bijv. naamw. Op -le	terrible → terribly	vreselijk
onregelmatige vormen :	good → well fast → fast hard → hard friendly → in a friendly way	goed snel vriendelijk moeilijk

I. betrekkelijk voornaamwoord

dit woord heeft betrekking op een woord dat voorafgaat.

		Voorbeeld
voor personen	who	This is the man who followed me.
Voor dingen of dieren	which	Is that the dog which bit you?
Voor dingen of dieren	that	Is that the dog that bit you?

J. ontkenning

onderwerp	hulpwerkwoord		werkwoord
I You We They	do / did can could must will would	not	swim.
He She It	does / did can could must will would	not	swim.
I You We They	have / had	not	swum.
He She It	has / had	not	swum.

HULPKAART ENGELS 1^e, 2^e en 3^e klas (3)

III. DE TIJDEN VAN HET WERKWOORD

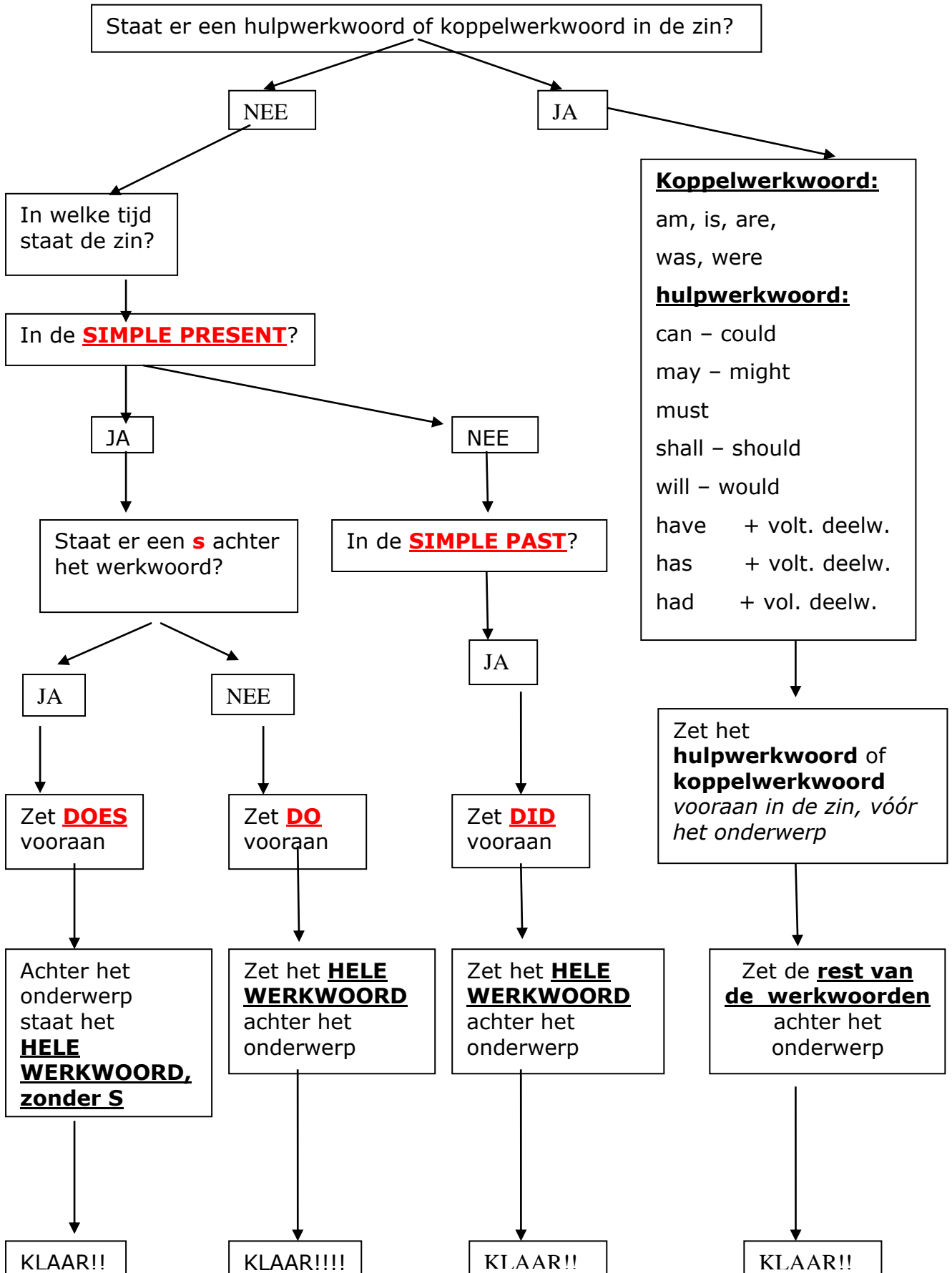
Tegenwoordige tijden			
Present continuous	I am playing He is playing We are playing	Ik ben aan het spelen	Nu bezig
Present simple	I play every day He plays every day	Ik speel elke dag	Gewoonte
Verleden tijden			
Past simple	I played yesterday He played ..	Ik speelde gisteren	Voorbij
Past continuous	I was playing We were playing	Ik was gisteren aan het spelen	Was bezig, voorbij
Toekomst			
Future	I am going to play He is going to play	Ik ga spelen	Plan / afspraak
Future	I will play He will play	Ik zal spelen	

Have / has + voltooid deelwoord			
Present perfect	I have played <i>since</i> 5 o'clock He has played ..	Ik speel al <i>vanaf</i> 5 uur	Vanaf toen tot nu toe
Present perfect	I have played <i>for</i> 4 hours He has played ..	Ik speel al 4 uur <i>lang</i>	Vanaf toen tot nu toe
Present perfect	I have played a good match He has played ..	Ik heb een goede wedstrijd gespeeld	Resultaat nu: ik ben blij
Voor alle personen gelijk in vorm: de onregelmatige ("modale") hulpwerkwoorden			
Hulpwerk	I must play He must play	Ik moet spelen	Eigen wil
Hulpwerk	I will play He will play	Ik zal spelen	
Hulpwerk	I would play	Ik zou spelen	
Hulpwerk	I should play, but ...	Ik zou moeten spelen, maar	
Hulpwerk	I may play He may play	Ik zal misschien spelen	
Hulpwerk	I might play	Ik zal heel misschien spelen	
Hulpwerk	I can play He can play	Ik kan spelen	
Hulpwerk	I could play, if ...	Ik zou kunnen spelen, als ..	

HULPKAART ENGELS 1^e, 2^e en 3^e klas (4)

IV. Hoe maak je een vraag in het Engels?

HULPKAARTEN

FRANS

© Taalwerkgroep BRC havo en vwo – Krommenie 2017

HULPKAART FRANS 1^e, 2^e en 3^e klas (1)

UITSPRAAK

I. NEUSKLINKERS

In het Frans heb je 4 klinkers die door de neus achter in de keel worden uitgesproken:

geschreven als	klinkt (door de neus) als	Frans voorbeeld
un	klinkt als un , deux, trois	un/chacun/brun
on	Klinkt als ongeveer	bon/pont/long
im/in/ain	klinkt als en fin	vin/important/intéressant/main
em/en/an	Klinkt als entrecôte	blanc/temps/comment/en/Hollande

II. OVERIGE KLINKERS:

geschreven als	klinkt als Nederlandse klank	Frans voorbeeld
a	wordt aa als haar indien a voor r	retard
a/â	wordt a als bagage	amour / âge
ai	wordt ee als in beest indien niet gevolgd door medeklinker	j'ai
ai	wordt e als in lek indien gevolgd door medeklinker	aider/mais/français
eau	wordt oo als in boot	cadeau/bureau/restaurant
è/ê	wordt e als in lek	crème/collège/bête/fête/être
é	wordt ee als in beest	j'ai donné/télévision/café
e op eind van lettergreep	wordt u als in maatje	Madame/le/je/venir/regarder
eu	wordt ø als in uh	beurre/Europe/jeune let op: j'ai eu (spreek uit: uu)
i	wordt ie als in vriend	idiot/artiste/ville
o	wordt o als in pot wordt oo als in boot	porte auto
ô	wordt o als in pot	drôle
œu	wordt ø als in uh	bœuf/un œuf
oi	wordt wa als in toilet	moi/toi/devoirs
ou/où	wordt oe als in boer	rouge/bonjour let op: oui (spreek uit: wie)

t.s.v.p.! – z.o.z.! – t.s.v.p.! – z.o.z.! – t.s.v.p.! – z.o.z.! – t.s.v.p.! – z.o.z.!

u	wordt uu vuur	tu/zut!/plus/surtout
ui	wordt uu-ie	huit/nuît/suis
y	wordt ie als in vriend	type
y tussen klinkers	wordt j als in jaar	moyen

III. MEDEKLINKERS:

	klinkt als Nederlandse klank	Frans voorbeeld
j	wordt zj als in jus	jus d'orange/je/joli
c	wordt s als in sier indien gevolgd door e/i	cent/c'est/citron/Cécile
c	wordt k als in kat indien gevolgd a/o/u	cadeau/copine/coca
ç	wordt s als in sier	ça va/français
ch	wordt sj als in sjouwen	chambre/chef/chocolat
g	wordt zj als in etage indien g gevolgd door e/i(y)	âge/chantage/girafe
g	wordt zachte k als in goal indien g gevolgd door andere letters dan e/i(y)	garçon/grand
gn	wordt nj als in oranje	champagne/ligne
h	wordt meestal niet uitgesproken	hôtel
ll	wordt l als in villa	ville
lle	wordt ju als in vanille	fille
qu	wordt k als in kat	quatre/qui/quel
ph	wordt f als in foto	photo
s	wordt z als in zee indien tussen twee klinkers	poison/maison
s	wordt s als in sier indien aan begin woord indien naast andere s	savon poisson
z	wordt z als ze	zéro

Let op:

* **e/d/p/s/t/x** aan het eind van een woord hoor je meestal niet: **trop/chaud**

* de werkwoorden op -er: **je parle/tu parles/il parle/ils parlent**: de uitgangen **e/es/e/ent** hoor je haast niet.

* De Fransen verbinden de woorden in hun uitspraak: ze plakken de laatste klank van een woord vaak aan de eerste klank van het volgende woord.

Ils sont allés. (de **t** wordt naar het volgende woord getrokken).

H U L P K A A R T F R A N S 1e, 2e en 3e klas (2)

IV. WOORDSOORTEN EN BIJBEHORENDE GRAMMATICAREGELS

A. lidwoord: de, het; een

	onbepaald lidwoord		bepaald lidwoord	
	manl.	vrouwl.	manl.	vrouwl.
enk.	Un	une	le/l'	la/l'
meerv.	Des	des	les	les

Samentrekkingen bepaald lidwoord le/la/l' met voorzetsel à

	à		
	manl.	vrouwl.	manl.+vrouwl. + klinker
enk.	Au	à la	à l'
meerv.	Aux	aux	aux

Je vais au lycée.

Je vais à la boulangerie. – Je vais à l'école.

Je vais aux Pays-Bas.

Samentrekkingen bepaald lidwoord le/la/l' met voorzetsel de

	de		
	manl.	vrouwl.	manl+vrouwl. + klinker
enk.	Du	de la	de l'
meerv.	Des	des	des

La porte du lycée. – La porte de la boulangerie.

La porte de l'école. – La porte des écoles.

B. zelfstandig naamwoord, meervoud: een woord waar je een lidwoord voor kunt zetten

hoofdregel: enk. +s	la fille → les filles
geen s	le bus → les bus
indien woord eindigt op s/x/z	le nez → les nez
eau + eu → +x	le bureau → les bureaux le neveu → les neveux
speciale gevallen:	le journal → les journaux le bijou → les bijoux le travail → les travaux l'œil → les yeux madame → mesdames monsieur → messieurs
<i>(Hoewel – deze twee eigenlijk niet, als je even goed naar F kijkt 😊)</i>	

C.1 VORM bijvoeglijk naamwoord: zegt iets over het zelfstandig naamwoord

	enk.	meerv.
manl.	=	+s
vrouwl.	+e	+es

Le garçon est grand.

La fille est grande.

Les garçons sont grands.

Les filles sont grandes.

MÁÁR:

		vertaling:
<u>vrouwl.</u> <u>Als de mannelijke vormen eindigen op:</u>	-e = e (jeune = jeune) -el = elle (cruel → cruelle) -on = onne (bon → bonne) -en = enne (Européen → Européenne) -f = ve (neuf → neuve) -x = se (heureux → heureuse) -er = ère (premier → première) et = ette (net → nette)	jong wreed goed Europees glodnieuw gelukkig eerste duidelijk
<u>uitzonderingen</u>	beau/bel = belle nouveau/nouvel = nouvelle vieux/vieil = vieille blanc = blanche fou = folle long = longue gros = grosse complet = complète	mooi nieuw oud wit gek lang dik compleet

C.2 PLAATS bijvoeglijk naamwoord:

Het bijvoeglijk naamwoord staat **achter** het zelfstandig nw.

Uitzonderingen: **vóór** het zelfstandig nw. Staan:

beau/joli/grand/petit/bon/long/gros/haut/vieux/jeune/
mauvais/meilleur/nouveau

D.aanwijzend voornaamwoord: hiermee kun je iets letterlijk aanwijzen

	vorm	vertaling
manl. + medeklinker (le)	ce livre	dit boek
manl. + klinker/stomme h (l')	cet homme	deze/die man
vrouwl. (la/l')	cette femme cette école	deze/die vrouw deze/die school
meerv (les)	ces maisons	deze/die huizen

E.1 VORM persoonlijk voornaamwoord: dit woord geeft een persoon aan.

1 onderwerp	2 lijdend vw	3 meewerk.vw	4 na voorzetsels
je	me/m'	me/m'	moi
tu	te/t'	te/t'	toi
il	le/l'	lui	lui
elle	la/l'	lui	elle
nous	nous	nous	nous
vous	vous	vous	vous
ils	les	leur	eux
elles	les	leur	elles

E.2 PLAATS persoonlijk voornaamwoord

Rijttje 2 en 3 komen voor de persoonsvorm behalve als er een **infinitief** in de zin staat dan komen ze dáár voor.

Je lui donne le livre.

Je veux lui donner le livre.

Je lui ai donné le livre.

E.3 EN (er, ervan, erover) en Y (er, eraan, erheen).

EN vervangt:

- **de** + zelfst. Nw. Il parle **de** New York. → Il **en** parle.
- un/une/**des/du/de** la/ **de** l' Tu veux **de** la bière. → Tu **en** veux?
- hoeveelheid + zelfst. Nw. J'achète **un kilo de** kiwis. → J'**en** achète un kilo.

Y vervangt:

- *ander* vz. dan **de** + zelfst. Nw. Il va **à** New York. → Il **y** va.
- **à /dans /sur / sous** / + plaats Le directeur est **à** son bureau. → Il **y** est.

F. bezittelijk voornaamwoord: dit woord geeft iemands **BEZIT** aan.

	enkv.	enkv.	meervoud
	manl.	vrouwl.	manl.+vrouwl.
je	mon	ma	mes
tu	ton	ta	tes
il/elle	son	sa	ses
nous	notre	notre	nos
vous	votre	votre	vos
ils/elles	leur	leur	leurs

mijn broer = *mon frère*

mijn zus = *ma soeur*

zijn moeder = *sa mère*

haar moeder = *sa mère*

G. vragend voornaamwoord: dit woord vraagt naar iemand of iets.

Wie		Qui est là?
Wat [1]	als onderwerp	Qu'est-ce qui arrive?
Wat [2]	als lijdend vw	Qu'est-ce que tu vois ?
Wat	na voorzetsel	À quoi penses-tu?
Waar		Où habites-tu?
Wanneer		Quand viens-tu?
Waarom		Pourquoi fais-tu cela?
Welk	+zelfst nw.	Quel livre ? Quelle maison ? Quels livres ? Quelles maisons?

H. bijwoord: dit woord zegt hoe iets gebeurt of zegt iets over een bijv nw., een werkwoord of een ander bijwoord.

Vorming	bijwoord	vertaling
bijv nw. Op klinker? +ment	poli → poliment	beleefd
bijv nw. Op medeklinker? +ment achter vrouwl. vorm	Heureux → heureusement	gelukkig
bijv nw. Op ent/ant? Ent → emment ant → amment	évident → évidemment suffisant → suffisamment	duidelijk genoeg
onregelmatige vormen :	bon → bien mauvais → mal meilleur → mieux long → longtemps rapide → vite	goed slecht beter lang snel

I. betrekkelijk voornaamwoord: dit woord slaat op een woord dat voorafgaat.

Functie in de zin	vorm	voorbeeld
ond. Van de bijzin	qui	L'équipe qui a gagné.
lv. van de bijzin	que	Le film que j'ai vu.
De + betr.vnw.	dont	La fille dont il parle.
Na vz. voor personen	qui	Le garçon à qui je pense.
Na vz. voor zaken	lequel/laquelle lesquels/lesquelles	La maison à laquelle je pense.

J. ontkenning

				vertaling
onderwerp	ne	werkwoord	pas	niet
	ne		plus	niet meer
	ne		rien	niets
	ne		jamais	nooit
	ne		personne	niemand

K. woordvolgorde Frans – Nederlands

FRANS				
bepaling	onderwerp	gezegde	lijdend vw.	meew. vw.
Ce matin	<u>nous</u>	avons donné	<u>un cadeau</u>	<u>à Michel.</u>

NEDERLANDS					
bepaling	gezegde 1	ond	meew. Vw.	lijdend vw.	gezegde 2
Vanmorgen	hebben	<u>we</u>	<u>(aan) Michel</u>	<u>een boek</u>	gegeven

L. vragen maken

vraag	structuur	voorbeeld
intonatie	<u>ond.</u> + ww. + <u>vraagw.</u> + ?	Tu pars quand?
est-ce que	<u>vraagw.</u> + est-ce que + <u>ond.</u> + ww. + ?	Quand est-ce que tu pars ?
inversie	<u>vraagw.</u> + ww. + - + <u>ond.</u> + ?	Quand pars- tu ?

HULPKAART FRANS 1e, 2e en 3e klas (3)

V. DE TIJDEN

Tijd	Frans	Nederlands	Uitleg
présent o.t.t	je donne je vends je finis	ik geef ik verkoop ik eindig	Als je wilt zeggen wat je nu doet.
Imparfait o.v.t	je donnais je vendais je finissais	ik gaf ik verkocht ik eindigde	Als je wilt zeggen hoe iets vroeger was of wat je vaak deed.
Passé composé v.t.t	j'ai donné j'ai vendu j'ai fini	ik heb gegeven ik heb verkocht ik ben geëindigd	Als je iets wilt vertellen wat al gebeurd is.
Futur o.t.t.t.	je donnerai je vendrai je finirai	ik zal geven ik zal verkopen ik zal eindigen	Als je iets wilt vertellen wat nog moet gebeuren.
Futur proche aller + infinitief	je vais donner je vais vendre je vais finir	ik ga geven ik ga verkopen ik ga eindigen	Als je wilt zeggen wat je dadelijk gaat doen.
Conditionnel o.v.t.t.	je donnerais je vendrais je finirais	ik zou geven ik zou verkopen ik zou eindigen	Als je in het Nederlands <i>zou</i> of <i>zouden</i> gebruikt.
Impératif! Gebiedende wijs!	Donne! Donnons! Donnez!	Geef! Laten we geven! Geef!	Als je tegen iemand wilt zeggen wat hij moet doen.
Hulpwerkwoord moet	je dois donner je dois vendre je dois finir	ik moet geven ik moet verkopen ik moet eindigen	Als je wilt zeggen wat je moet doen.
Hulpwerkwoord wil	je veux donner je veux vendre je veux finir	ik wil geven ik wil verkopen ik wil eindigen	Als je wilt zeggen wat je wilt doen.
Hulpwerkwoord zou graag (infinitief)	je voudrais donner je voudrais vendre je voudrais finir	ik zou graag geven ik zou graag verkopen ik zou graag eindigen	Als je wilt zeggen wat je graag zou (willen) doen.
Hulpwerkwoord wou	je voulais donner je voulais vendre je voulais finir	ik wou geven ik wou verkopen ik wou eindigen	Als je wilt zeggen wat je wou doen.
Hulpwerkwoord kan	je peux donner je peux vendre je peux finir	ik kan geven ik kan verkopen ik kan eindigen	Als je wilt zeggen wat je kan doen.
Hulpwerkwoord kon	je pouvais donner je pouvais vendre je pouvais finir	ik kon geven ik kon verkopen ik kon eindigen	Als je wilt zeggen wat je kon doen.

HULPKAART FRANS 1^e, 2^e en 3^e klas (4)

VI. VERVOEGING REGELMATIGE WERKWOORDEN

DONNER	VENDRE	FINIR
---------------	---------------	--------------

PRESENT O.T.T.

je donne e ik geef	je vend s ik verkoop	je fin is ik eindig
tu donn es	tu vend s	tu fin is
il donn e	il vend	il fin it
nous donn ons	nous vend ons	nous fin issons
vous donn ez	vous vend ez	vous fin issez
ils donn ent	ils vend ent	ils fin issent

IMPARFAIT O.V.T. (nous-vorm présent -ons + rode uitgang)

je donn ais ik gaf	je vend ais ik verkocht	je fin issais ik eindigde
tu donn ais	tu vend ais	tu fin issais
il donn ait	il vend ait	il fin issait
nous donn ions	nous vend ions	nous fin issions
vous donn iez	vous vend iez	vous fin issiez
ils donn aient	ils vend aient	ils fin issaient

PASSÉ COMPOSÉ V.T.T. (met hulpww. AVOIR OF ÊTRE + voltooid deelwoord)

j' ai donn é ik heb gegeven	j' ai vend u ik heb verkocht	j' ai fin i ik ben geëindigd
tu as donn é	tu as vend u	tu as fin i
il a donn é	il a vend u	il a fin i
nous avons donn é	nous avons vend u	nous avons fin i
vous avez donn é	vous avez vend u	vous avez fin i
ils ont donn é	ils ont vend u	ils ont fin i

PASSÉ COMPOSÉ V.T.T. hulpww. AVOIR OF ÊTRE + voltooid deelwoord

Als een voltooid deelwoord vervoegd wordt met ÊTRE richt het voltooid deelwoord zich naar het onderwerp.

je suis rest é(e) ik ben gebleven	je suis descend u(e) ik ben naar beneden gegaan	ER ZIJN GEEN REGELMATIGE WW OP -IR DIE MET ÊTRE WORDEN VERVOEGD
tu es rest é(e)	tu es descend u(e)	
il est rest é	il est descend u	
elle est rest ée	elle est descend ue	
nous sommes rest é(e)s	nous sommes descend u(e)s	
vous êtes rest é(e)(s)(es)	vous êtes descend u(e)(s)(es)	
ils sont rest és	ils sont descend us	
elles sont rest ées	elles sont descend ues	

**FUTUR O.T.T.T. hele werkwoord + uitgang
(bij de ww. op -re (zoals vendre) vervalt de stomme e aan het eind)**

je donner ai ik zal geven	je vendr ai ik zal verkopen	je finir ai ik zal eindigen
tu donner as	tu vendr as	tu finir as
il donner a	il vendr a	il finir a
nous donner ons	nous vendr ons	nous finir ons
vous donner ez	vous vendr ez	vous finir ez
ils donner ont	ils vendr ont	ils finir ont

**CONDITIONNEL („O.V.T.T.”) hele werkwoord + uitgang van de imparfait
(bij de ww. op -re (zoals vendre) vervalt de stomme e aan het eind)**

je donner ais ik zou geven	je vendr ais ik zou verkopen	je finir ais ik zou eindigen
tu donner ais	tu vendr ais	tu finir ais
il donner ait	il vendr ait	il finir ait
nous donner ions	nous vendr ions	nous finir ions
vous donner iez	vous vendr iez	vous finir iez
ils donner aient	ils vendr aient	ils finir aient

WERKWOORDEN OP -ER	WERKWOORDEN OP -RE	WERKWOORDEN OP -IR
DEMANDER, ÉCOUTER, HABITER, TRAVAILLER, REGARDER, PARLER, TROUVER, MONTRER, JOUER ; met être : ALLER, RESTER, DESCENDRE ARRIVER, ENTRER, MONTER, PARTIR, SORTIR, NAÎTRE, MOURIR, RENTRER, RETOURNER, TOMBER, VENIR	ATTENDRE, DÉFENDRE, ENTENDRE, RENDRE, RÉPONDRE, PERDRE.	AVERTIR, BLANCHIR, CHOISIR, OBÉIR, RÉFLÉCHIR, RÉUSSIR, ROUGIR.

Met dank aan Softwarehouse Macco, Sittard

HULPKAARTEN

DUI TS

© Taalwerkgroep BRC havo en vwo – Krommenie 2017

A Naamvallen (Fälle)

voorzetsels (Präpositionen)		Werk- woorden (Verben)	naamvallen (Fälle)	der (männlich)	das (sachlich)	die (weiblich)	die (Mehrzahl)
			1 (Nominativ)	der <u>große</u> Mann	Das <u>große</u> Kind	die <u>große</u> Frau	die <u>großen</u> Kinder
			Hij (onderwerp)	ein- <u>großer</u> Mann	ein- <u>großes</u> Kind	eine <u>große</u> Frau	keine <u>großen</u> Kinder
bis, durch, für, gegen, ohne, um			4 (Akkusativ)	den <u>großen</u> Mann	das <u>große</u> Kind	die <u>große</u> Frau	die <u>großen</u> Kinder
an, auf, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen	geen wo?/ wann? 🚶	es gibt fragen	Hem (Lijdend vw.)	ein <u>en</u> <u>großen</u> Mann	ein- <u>großes</u> Kind	eine <u>große</u> Frau	keine <u>großen</u> Kinder
	wo?/ wann? 🙏	danken gefallen gratulieren helfen	3 (Dativ)	dem <u>großen</u> Mann	dem <u>großen</u> Kind	der <u>großen</u> Frau	den <u>großen</u> Kindern
aus, bei, mit, nach, von, zu, seit			Aan hem (meew. voorwerp)	ein <u>em</u> <u>großen</u> Mann	ein <u>em</u> <u>großen</u> Kind	kein <u>en</u> <u>großen</u> Kindern	kein <u>en</u> <u>großen</u> Kindern
während, trotz, wegen			2 (Genitiv)	des <u>großen</u> Mann <u>es</u>	des <u>großen</u> Kind <u>es</u>	der <u>großen</u> Frau	der <u>großen</u> Kinder
			Van hem	ein <u>es</u> <u>großen</u> Mann <u>es</u>	ein <u>es</u> <u>großen</u> Kind <u>es</u>	einer <u>großen</u> Frau	kein <u>er</u> <u>großen</u> Kinder

(Fälle)	persoonlijk voornaamwoord (Personalpronomen)									
1 (Nominativ)	ich	du	er	es	sie	wir	ihr	sie	Sie	
Hij (onderwerp)	<i>ik</i>	<i>jij</i>	<i>hij</i>	<i>het</i>	<i>zij</i>	<i>wij</i>	<i>jullie</i>	<i>zij</i>	<i>u</i>	
4 (Akkusativ)	mich	dich	ihn	es	sie	uns	euch	sie	Sie	
Hem (Lijdend voorwerp)	<i>mij</i>	<i>jou</i>	<i>hem</i>	<i>het</i>	<i>zij</i>	<i>ons</i>	<i>jullie</i>	<i>hun</i>	<i>u</i>	
3 (Dativ)	mir	dir	ihm	ihm	ihr	uns	euch	ihnen	Ihnen	
Aan hem (meewerkend voorwerp)	<i>mij</i>	<i>jou</i>	<i>hem</i>	<i>het</i>	<i>haar</i>	<i>ons</i>	<i>jullie</i>	<i>hen</i>	<i>u</i>	
2 (Genitiv)										
Van hem										

Stappenplan

Staat er een voorzetsel of bijzonder werkwoord (woord in de gele kolom) in?

Stap 1 Ja   Wijs het aan in het schema en ga van daaruit naar rechts.

Nee   Ga naar stap 2.

Is het **hij (onderwerp)**? → Ga naar vak **1** en daar naar rechts.

Stap 2 Is het **hem (lijdend voorwerp)**? → Ga naar vak **4** en daar naar rechts.

Is het **aan hem (meewerkend voorwerp)**? → Ga naar vak **3** en daar naar rechts.

der-Gruppe (de/het)

De volgende woorden gaan op dezelfde manier als *der*, *das* en *die*:

dit/deze welke elke/iedere alle

diese welke jede alle

ein-Gruppe

De volgende woorden gaan op dezelfde manier als *ein(e)*:

geen	mijn	jouw	zijn	haar	ons	jullie	hun	uw
kein	mein	dein	sein	ihr	unser	euer	ihr	Ihr

Hulpkaarten Duits klas 2 en 3^e klas

B Werkwoorden – tegenwoordige tijd (*Präsens*)

Je wilt iets zeggen of schrijven in de **tegenwoordige tijd**.
De meeste werkwoorden worden vervoegd als **wohnen**.

	<i>wohnen</i> (wonen)	<i>heißen</i> (heten)	<i>arbeiten</i> (werken)	<i>finden</i> (vinden)
ich	woh ne	hei ße	arbe ite	fin de
du	wohn st	hei ßt	arbeit est	find est
er/es/sie	wohn t	hei ßt	arbeit et	find et
wir	wohn en	hei ßen	arbeit en	find en
ihr	wohn t	hei ßt	arbeit et	find et
sie	wohn en	hei ßen	arbeit en	find en
Sie	wohn en	hei ßen	arbeit en	find en

Bijzondere werkwoorden

	<i>sein</i> (zijn)	<i>haben</i> (hebben)	<i>werden</i> (worden, zullen)	<i>wissen</i> (weten)	<i>mögen</i> (houden van)	<i>dürfen</i> (mogen)	
ich	bin	habe	werde	weiß	mag	darf	
du	bist	hast	wirst	weiß	magst	darfst	
er/es/sie	ist	hat	wird	weiß	mag	darf	
wir	sind	haben	werden	wissen	mögen	dürfen	
ihr	seid	habt	werdet	wisst	mögt	dürft	
sie	sind	haben	werden	wissen	mögen	dürfen	
Sie	sind	haben	werden	wissen	mögen	dürfen	
	<i>können</i> (kunnen)	<i>wollen</i> (willen)	<i>müssen</i> (moeten)	<i>sollen</i> (moeten)	<i>sehen</i> (zien)	<i>lesen</i> (lezen)	<i>helfen</i> (helpen)
ich	kann	will	muss	soll	sehe	lese	helfe
du	kannst	willst	musst	sollst	siehst	liest	hilfst
er/es/sie	kann	will	muss	soll	sieht	liest	hilft
wir	können	wollen	müssen	sollen	sehen	lesen	helfen
ihr	könnt	wollt	müsst	sollt	seht	lest	helft
sie	können	wollen	müssen	sollen	sehen	lesen	helfen
Sie	können	wollen	müssen	sollen	sehen	lesen	helfen
	<i>essen</i> (eten)	<i>nehmen</i> (nemen)	<i>geben</i> (geven)	<i>fahren</i> (rijden)			
ich	esse	nehme	gebe	fahre			
du	isst	nimmst	gibst	fährst			
er/es/sie	isst	nimmt	gibt	fährt			
wir	essen	nehmen	geben	fahren			

Ihr	esst	nehmt	gebt	fahrt
sie	essen	nehmen	geben	fahren
Sie	essen	nehmen	geben	fahren

C Werkwoorden – voltooide tijd

C1 Voltooide tijd

- De onregelmatige werkwoorden gaan zo:

ik ben geweest → ich bin gewesen
 ik heb gehad → ich habe gehabt
 ik ben geworden → ich bin geworden

- Zwakke werkwoorden gaan zo:

ik heb gewoond:

wohnen → ich habe **ge** – wohn – **t**

ik heb gewerkt:

arbeiten → ich habe **ge** – arbeit – **et**

het heeft geregend:

regnen → es hat **ge** – regn – **et**

- Werkwoorden als **besuchen**, **bezahlen**, **erzählen**, **gewinnen**, **übernachten**, **vergessen**

En werkwoorden op **-ieren**, zoals **trainieren** krijgen **nooit ge-**!

- Sterke werkwoorden gaan zo:

ik heb gezwommen:

schwimmen → ich bin **ge** – schwomm – **en**

Het voltooid deelwoord eindigt hier dus altijd op **-en**.

Bij sterke werkwoorden kan ook de klinker veranderen.

Deze veranderingen vind je in **C2**.

C2 Opzoeklijst van sterke werkwoorden

1e kolom:Nederlandse sterke werkwoorden op alfabetische volgorde.

2e kolom:de Duitse vertaling.

3e kolom:tegenwoordige tijd bij **du**.

4e kolom:tegenwoordige tijd bij **er/es/sie**.

5e kolom:voltooid deelwoord

Als er in de 3e of 4e kolom niets staat, dan krijgen deze vormen dezelfde uitgang als *wohnen*. Afwijkende vormen zijn geel gemarkeerd.

	heden			verleden
<i>Nederlands</i>	<i>Duits</i>	<i>du</i>	<i>er/es/sie</i>	<i>voltooid deelwoord</i>
beginnen	beginnen			begonnen
beginnen	anfangen	fängst an	fängt an	angefangen
bevallen	gefallen	gefällst	gefällt	gefallen
blijven	bleiben			(sein) geblieben
doen	tun			getan
	heden			verleden
<i>Nederlands</i>	<i>Duits</i>	<i>du</i>	<i>er/es/sie</i>	<i>voltooid deelwoord</i>
dragen	tragen	trägst	trägt	getragen
drinken	trinken			getrunken
eten	essen	isst	isst	gegessen
fietsen	Rad fahren	fährst Rad	fährt Rad	(sein) Rad gefahren
gaan	gehen			(sein) gegangen
geven	geben	gibst	gibt	gegeben
hangen	hängen			gehangen
helpen	helfen	hilfst	hilft	geholfen
heten	heißen	heißt		geheißen
kijken	sehen	siehst	sieht	gesehen
komen	kommen			(sein) gekommen
krijgen	bekommen			bekommen
laten	lassen	lässt	lässt	gelassen
lezen	lesen	liest	liest	gelesen
liggen	liegen			gelegen
(hard)lopen	laufen	läufst	läuft	(sein) gelaufen
nemen	nehmen	nimmst	nimmt	genommen
ontmoeten	treffen	triffst	trifft	getroffen
opbellen	anrufen			angerufen
opstaan	aufstehen			(sein) aufgestanden
opnemen	aufnehmen	nimmst auf	nimmt auf	aufgenommen
paardrijden	reiten	reitest	reitet	(sein) geritten
rijden	fahren	fährst	fährt	(sein) gefahren
schijnen	scheinen			geschienen
schrijven	schreiben			geschrieben
skiën	Ski fahren	fährst Ski	fährt Ski	(sein) Ski gefahren
slapen	schlafen	schlängst	schläft	geschlafen
spreken	sprechen	sprichst	spricht	gesprochen

staan	stehen			gestanden
stelen	stehlen	stiehlst	stiehlt	gestohlen
tv kijken	fernsehen	siehst fern	sieht fern	ferngesehen
uitnodigen	einladen	lädst ein	lädt ein	eingeladen
vallen	fallen	fällst	fällt	(sein) gefallen
vergeten	vergessen	vergisst	vergisst	vergessen
verhuizen	umziehen			(sein) umgezogen
verliezen	verlieren			verloren
vertrekken	abfahren	fährst ab	fährt ab	(sein) abgefahren
Vind en	finden	findest	findet	gefunden
(iets)vinden(van)	halten	hältst	hält	gehalten
vliegen	fliegen			(sein) geflogen
wielrennen	Rennrad fahren	fährst Rennrad	fährt Rennrad	(sein) Rennrad gefahren
winnen	gewinnen			gewonnen
zien	sehen	siehst	sieht	gesehen
zingen	singen			gesungen
zitten	sitzen	sitzt		gesessen
zwemmen	schwimmen			(sein) geschwommen

C3 Verleden tijd (Imperfekt) van bijzondere werkwoorden

	<i>sein</i> (zijn)	<i>haben</i> (hebben)	<i>werden</i> (worden)	<i>wissen</i> (weten)	<i>mögen</i> (houden van)	<i>dürfen</i> (mogen)
ich	war	hatte	wurde	wusste	mochte	durfte
du	warst	hattest	wurdest	wusstest	mochtest	durftest
er/es/sie	war	hatte	wurde	wusste	mochte	durfte
wir	waren	hatten	wurden	wussten	mochten	durften
ihr	wart	hattet	wurdet	wusstet	mochtet	durftet
sie	waren	hatten	wurden	wussten	mochten	durften
Sie	waren	hatten	wurden	wussten	mochten	durften
	<i>können</i> (kunnen)	<i>wollen</i> (willen)	<i>müssen</i> (moeten)	<i>sollen</i> (moeten)		
ich	konnte	wollte	musste	sollte		
du	konntest	wolltest	musstest	solltest		
er/es/sie	konnte	wollte	musste	sollte		
wir	konnten	wollten	mussten	sollten		
ihr	konntet	wolltet	musstet	solltet		
sie	konnten	wollten	mussten	sollten		
Sie	konnten	wollten	mussten	sollten		

D Werkwoorden – Zou-vorm (Konjunktiv)

- De onregelmatige werkwoorden gaan zo:

	<i>zou zijn</i>	<i>haben</i> (hebben)
ich	wäre	hätte
du	wärest	hättest
er/es/sie	wäre	hätte
wir	wären	hätten
ihr	wärt	hättet
sie	wären	hätten
Sie	wären	hätten
Dus:	ik zou zijn = ich wäre	
	jij zou hebben = du hättest	

- Bij andere werkwoorden gebruik je een vorm van würden + hele werkw.

	<i>zou</i>
ich	würde
du	würdest
er/es/sie	würde
wir	würden
ihr	würdet
sie	würden
Sie	würden

algemeen: Hoe kun je weten of een woord der, die of das is?

Helaas zul je het in de meeste gevallen moeten leren of opzoeken. Hieronder vind je een aantal tips die je kunnen helpen. Soms zijn er namelijk groepjes woorden, die bijv. altijd *die* zijn.

mannelijk = der

- **dieren van het mannelijke geslacht**
bijv. der Stier, der Wolf, der Hahn
- **de namen van de dagen, maanden, jaargetijden, windrichtingen**
bijv. der Sonntag, der Januar, der Sommer, der Norden

vrouwelijk = die

- **dieren van het vrouwelijk geslacht**
bijv. die Kuh = de koe, die Wölfin = de wolvin
- **woorden, die eindigen op:**

-	die <i>Eigenschaft</i> = de eigenschap
-schaft	die <i>Fischerei</i> = de visserij
-ei	die <i>Gelegenheit</i> = de gelegenheid
-heit	die <i>Vorstellung</i> = de voorstelling
-ung	die <i>Richtigkeit</i> = de juistheid
-keit	die <i>Tradition</i> = de traditie
-ion	die <i>Identität</i> = de identiteit
-ität	

- **namen van bomen en bloemen**
bijv. die Birke = de berk, die Eiche = de eik, die Rose = de roos
- **veel (niet alle !) woorden die eindigen op een -e**
bijv. die Reise, die Frage
- **de namen van de cijfers**
bijv. die Eins, die Zwei
- **de meeste Duitse rivieren**
bijv. die Oder, die Elbe, die Donau
LET OP: Uitzonderingen: **der** Rhein, **der** Main, **der** Neckar, **der** Inn

onzijdig = das

- **hele werkwoorden die als zelfstandig naamwoord gebruikt worden**
bijv. das Hoffen, das Denken
- **woorden eindigend op -chen of -lein (betekenis: -tje)**
bijv. das Löffelchen = het lepeltje, das Kindlein = het kindje
- **woorden die met Ge beginnen en met e eindigen**
bijv. das Gebäude = het gebouw, das Gemälde = het schilderij
- **de namen van de letters**
bijv. das A, das B

Hoe maak je het meervoud van een woord?

Het meervoud van een zelfstandig naamwoord is niet te voorspellen: Je moet daarom bij ieder woord het meervoud erbij leren.

Onderstaande "regels" zijn dan ook geen regels maar moet je zien als "**verstandig gokken**" voor het geval dat je het echt niet weet:

- **mannelijke woorden: Umlaut +e**
bijv. der Strand - die Strände
- **vrouwelijke woorden: +n of (waar nodig) +en**
bijv. die Frage - die Fragen, die Antwort - die Antworten
- **onzijdige woorden: +e**
bijv. das Tier - die Tiere

LET OP:

als het woord op -chen of -lein eindigt:

meervoud blijft hetzelfde:

bijv. das Mädchen - die Mädchen, das Büchlein - die Büchlein

mannelijke of onzijdige woorden die eindigen op -en, -el, of -er:

meervoud blijft hetzelfde:

bijv. der Wagen - die Wagen, der Löffel - die Löffel